

Jumalateenistus Nõos P, 22.11.20 kell 11.00, surnute mälestuspüha

Lektsioonid: 1Kr 15:22–28; Mt 25:31–46

Pihikõne: Mt 26:41

Jutlus: Ml 3:19–20

Laulud: 176 (1–4); 174 (1–2, 3); 168 (1–4); 175 (1–6)

Sest vaata, päev tuleb, põlev nagu ahi, ja kõik ülbed ja kõik, kes pattu teevad, on nagu kõrred. Ja see päev, mis tuleb, põletab nad ära, ütleb vägede Issand, ega jäta neile ei juurt ega oksa. Aga teile, kes te mu nime kardate, tõuseb õiguse päike ja paranemine tema tiibade all. Te lähete siis välja ja lööte kepsu nagu nuumvasikad.

Tänane kirikuaasta lõpupühapäeva jutluse kirjakoht seostub eelmise pühapäeva omaga, sest need mõlemad pärinevad VT prohveti Malaki raamatust. Ja mitte ainult samast raamatust, vaid on ka ühe ja sama perikoobi, ühe mõttelise üksuse kaks osa.

Seepärast meenutan hetkeks eelmise pühapäeva teemat. Prohvet vahendab meile Issanda sõna, mis on adresseeritud usus kahtlejaile, kes ütlevad Ml 3:13j: „Ilmaaegu on Jumalat teenida. Ja mis kasu on meil tema käsu täitmisest või leinariietes käimisest vägede Issanda palge ees? Nüüd me aga kiidame õndsaks ülbeid. Elavad edasi needki, kes pattu teevad, need koguni kiusavad Jumalat ja pääsevad.”

Samas ütleb Issand neile, kes Issandat kardavad ja Tema nime austavad Ml 3:17: „...nad kuuluvad mulle, ... on mu eraomand sel päeval, mille ma valmistan. Ja ma olen neile armuline, nõnda nagu mees on armuline oma pojale, kes teda teenib.“ Ning vahe õige ja õela vahel tuleb jälle nähtavale.

Meie tänane kirjakoht kõnelebki nüüd sellest päevast, mille Issand kord valmistab. See on seesama päev, millest kõnelevad VT-s nt prohvet Joel, UT-s aga Jeesus ja apostel Peetrus, samuti keskaegne sekvents „Dies irae“, „Viha päev“. See on seesama kohtupäev, millest tunnistame apostlikus usutunnistuses kui Kristuse tagasitulemise päevast, mil ta tuleb kohut mõistma elavate ja surnute üle.

Prohvet Malaki vahendab meie tänases kirjakohas niisiis Issanda sõnu, mis kõnelevad sellest, kuidas läheb sel kohtupäeval eelkirjeldatud ülbeil ehk õelail ja jumalakartlikel ehk õigeil. See päev on ühest küljest nagu põletav ahi, kus põlevad kõrtena ära kõik ülbed ja patused. Teisest küljest on see päev justkui õnnis valgus, mis toob südamesse rõõmu kõigile jumalakartlikele.

Lugesin äsja meie armsa kogudusevenna Laurits Leedjärve värsket raamatut „Rännakud kõiksuses“ ja sain sealt palju kasulikku. Ühest küljest muidugi uusi teadmisi, mis olid esitatatud minusuguse astronoomiaaegse jaoks piisavalt lihtsas vormis. Teisest küljest aga üldist tuge oma kristlikule maailmavaatele.

Tänase jutlusealuse kirjakoha puhul tekkis mulle, arvan, just tänu Lauritsa raamatule, seos prohvet Malaki kirjeldatava Issanda päeva ja Piibli alguse loomisloole vahel.

Nimelt räägib Issand siin Malaki suu läbi kahest võimsast energiaallikast: erakordselt võimsast ahjust, milles ülbed ja patused põlevad ühe hetkega tuhaks nagu rohukõrred, ja tohutust valgusallikast, mida prohvet nimetab „õiguse päikeseks“.

Kas ei kõla need kujundid nii nagu osutaksid nad meie päikesesüsteemi keskmele, meie maise elu võimaldajale Päikesele? On ju Päike tuline nagu hiigelahi. Praegu ta veel nii tuline pole, et elu Maal hävitada. Kuid mida aeg edasi, seda tulisemaks Päike muutub ja mõne miljardi aasta pärast pole elu meie planeedil enam võimalik. Kõik põleb ära ja võrdlus ahjus ühe hetkega tuhastuvate rohukõrtega on võib-olla kohanegi.

Nüüd aga võiks küsida, kuidas sobib võrdlus Päikesega eelnimetatud tohutu valgusallika kohta? Sest viie miljardi aasta pärast Päike ju hoopis kustub, samamoodi nagu juhtub varem või hiljem kõigi tähtedega.

Siinkohal annabki selgust loomisloogu 1. Moosese raamatu algul. Nagu ehk mäletame, lõi Jumal valguse kahel korral. 1Ms 1:3 ütleb Jumal: „Saagu valgus!“ Ja valgus sai. 1Ms 1:16 on aga öeldud, et Jumal tegi kaks suurt valgust, päeva- ja öövalguse, ehk siis Päikesega ja Kuu. Samuti lõi ta tähed.

Kui teisena loodud valguse puhul on selge, et Jumal lõi need Universumisse justkui valgusallikaiks, sarnasena lampidele, mis meie eluruume valgustavad, siis esimese valguse olemus on erinev.

1Ms 1:4 on öeldud, et Jumal lahutas valguse pimedusest, ehk siis valgus muutus igaveseks. Mõistan seda nii, et see esimesena loodud valgus polnud füüsikaline suurus, vaid vaimne suurus. Nagu öeldud, kustub millalgi meie armastatud Päike ja tema valgust Maale peegeldavast Kuust pole valgusallikana enam kasu. Ning lõpuks kustuvad ju ikkagi ka kõik ülejäänud tähed ja pimedus kui füüsikaline suurus jääb valitsema. Kuid see esimesena loodud valgus ei hävi. Just seetõttu, et see pole füüsikaline vaid vaimne suurus.

Eeltoodust võiks nüüd järeldada, et millalgi kauges tulevikus hävib kogu maailm ja veelgi kaugemas tulevikus kogu Universum. Miks ta hävib? Sest füüsikaseadused kehtivad. Kuid Jumal pole loonud midagi selleks, et see häviks. Järelikult on häving tulnud sisse kusagilt mujalt.

Seda mujalt tulnud hävingut, mis loodut kahjustab ja lõpuks hävitab, nimetab Piibel patuks. Patused on esmalt inimesed, Aadama ja Eeva järeltulijad. Kuid patu kütkeis on ka muu loodu. Apostel Paulus ütleb Rm 8:20: „Loodu on ju allutatud kaduvusele.“ Võiks siis öelda, et patu kütkeis on kogu Universum ja tema vaateleja, inimene.

Nõnda on kogu patus ägava Universumi ja inimsoo paratamatuks saatuseks hävimine: kas siis nagu kõrred tulises ahjus või kuidagi teisiti. Kristlastena aga teame, et Jumal on andnud sellest hävimisest pääsemiseks võimaluse. Ja see võimalus on Jeesus Kristus.

Lk 1. peatükis laulab Ristija Johannese isa preester Sakarias kiidulaulu, milles ta nimetab ära oma vastsündinud poja ülesande valmistada Issanda eel teed. Lk 1:78j ütleb Sakarjas ka seda, et Jumala südamliku halastuse läbi „tuleb päikesetõus kõrgustest. See paistab nende peale, kes elavad pimeduses ja surmavarjus, see suunab meie jalgu rahuteele.“

See päike, kes tõuseb inimkonnale, pole mitte uus füüsikaline täht, vaid Jumala valgust heitev Jeesus Kristus – seda seetõttu, et Ta on ise Jumal.

Jeesus Kristuse „päike“ on meile ilmunud juba nüüd, miljardeid aastaid enne „korraliste“ valgusallikate ülekuumenemist ja kustumist. Kas pole see suur Jumala heldus ja halastus! Meil on aega seda Kristus-päikest tundma õppida ja Tema järgi oma elu seada. Jeesus Kristus on selles loodud Universumis loonud Kristuse kiriku, mida võib tõepoolest prohvet Malaki kujundit kasutades nimetada „õiguse päikese tiibadealuseks“, milles toimub paranemine, paranemine patust ja hävingust.

Meie kirjakoht lõpeb eelnenud dramaatilisele väljenduslaadile isegi veidi kohatus stiilis. Issand/Malaki ütleb õigete kohta: „Te lähete siis välja ja lööte kepsu nagu nuumvasikad.“ Kuhu välja siis need õiged lähevad ja miks nad kepsutavad?

Leidsin ühe piibliteadusliku tõlgenduse, mis seob selle väljaminemise kirjakohtaga Mt 24:14–16: „Ja seda Kuningriigi evangeeliumi kuulutatakse kogu ilmamaale, tunnistuseks kõigile rahvastele, ja siis tuleb lõpp. Kui te siis näete pühakojas seisvat hävituse koletist, millest prohvet Taaniel on rääkinud – lugeja mõtelgu sellele! –, siis need, kes on Juudamaal, põgenegu mägedesse.“

Seega tuleb Jeesuse sõnul enne lõppu suur põgenemine. Kuid need, kes on tunnistanud Jeesus Kristuse oma Issandaks, ei lähe oma kodudest välja mitte kabuhirmus põgenedes, vaid „löövad kepsu nagu nuumvasikad“. Küllap on siis Jumal neile selleks koledaks päevaks valmis pannud midagi südantülendavat!

Täna mõtleme kõigile neile, kes on siit ajalikust elust läinud igavikurajale, tähistame surnute mälestuspüha. Võime mõelda, et füüsikalist päikesevalgust meie kallid lahkunud enam ei näe. Kuid – eelöelduga seoses – vaimne, Kristuse valgus pole neid maha jätnud. Seda, kes on neist täna mälestatavaist surnuist oma elu Issanda hoolde usaldanud, me ju täpselt ei tea. Seda teab ainult Jumal. Ja just seetõttu meenutame täna tänumeeles kõiki meie hulgast lahkunud inimesi, kes on, igaüks omal kombel, aidanud meil paremini mõista Jumala loodut. Ja kes võib-olla on meid juhitanud selle igavese valguse, õiguse päikese poole, kes on Issand Jeesus Kristus.

Igavene rahu surnuile, algul oma haudades ja seejärel Jeesuse Kristuse läbi igavikus!

Aamen.